

Schrijven over schrijven

1 januari 2002

Auteur: [Hans Wegman](#)

Volume: [33](#)

Nummer: [1](#)

Pagina's: 20-25

Documenten

- [moer_jrg33_004.pdf](#)

hans wegman ervaring met een schrijfdossier niet verschillende soorten teksten met leerlingrespons en reviseren en kan het schrijfonderwijs in actuele leergangen kritisch beoordelen de student kan ook zijn schrijven over schrijven eigen onderwijspraktijk kritisch beschouwen over de te volgen werkwijze heb ik de studenten het volgende meegedeeld we hadden het begon allemaal met van der deze module natuurlijk heel gewoon kunnen karbargenbok aanbieden een reader een paar opdrachten een aantal aspecten van schrijfonderwijs belichten een toets of een werkplekopdracht klaar was in liet voorjaar van 2001 besloot hans wegman een kees maar dat doen we niet van meet af aan cursus vakdidactiek op de niiiileegse lerarenopleiding wilde ik er graag iets anders mee toen ik op 17 nederlands eerste graad eens helemaal anders vorm te november 2000 tijdens de jaarlijkse conferentie geven de cursiis waar liet onging was schrijf van het schoolvak nederlands in gent een vaardigleid in de bovenbouv van liet voortgezet presentatie van de vlaming kris van den onderwijs erg inspiratiebronnen voor de verandering branden bijwoonde over taakgericht taalonder waren taakgericht taalondervijns en liet fictionele wijs viel het idee me in ik heb de lezing verder verhaal als leidraad vara een oiidenvijsactiviteit in liet niet meer bewust meegemaakt zo in beslag kort studenten inoesten een verhaal schrijven als genomen was ik door mijn voornemen de voornaamste studieactiviteit binnen de module een cursus schrijven op te hangen aan een verhaal verhaal naar aanleiding van een gegeven begin en een verhaal over schrijfonderwijs een verhaal wanru liet schrijfonderwijs bijna letterlijk een rol zoa waarin ieder zijn ideeën wensen angsten en moeten spelen een verhaal dat ze bovendien in afkeer omtrent en tegen schrijfonderwijs zou tweetallen piloesten schaven moeten verwerken en dit is het dus geworden het begin van een verhaal dat zich afspeelt op in dit artikel bespreek ik de opdracht aan de een scholengemeenschap in een landelijke studenten met daarbij de overwegingen die mij gemeente tot deze keuze hebben aangezet u kunt ook het de opdracht dat verhaal voort te zetten en tot verhaalbegin waarmee ze aan de slag moesten een eind te voeren lezen ik zal in het kort iets zeggen over wat de voorwaarde ideeën rond schrijfonderwijs voor verhalen de opdracht heeft opgeleverd de in het verhaal te verweven ervaringen van de studenten komen uitgebreid de omstandigheid dat het verhaal door twee aan bod tot slot geef ik mijn evaluatie personen samen

geschreven wordt de opdracht individueel een verantwoording te geven en te schrijven bij het verhaal allereerst de doelgroep de deeltijd algemene vakken eerstegraads d.v.1 nederlands is in het verhaal als uitgangspunt feite een voortzetting van de voormalige module wat is taakgericht taalonderwijs in moer 976 nederlands de opleiding wordt bezocht door verwoorden van den branden en kuiken het als mensen die een tweedegraads bevoegdheid volgt taalleerders leren een taal niet alleen om te hebben en praktisch allemaal in het onderwijs er taken nee uit te voeren informatie vergaren werkzaam zijn soms zelfs in de bovenbouw van of doorgeven zich voorstellen brieven schrijven het voortgezet onderwijs de studenten die aan enzovoort ze leren een taal ook door zulke dit verhaalexperiment meewerkten varieerden taken uit te voeren taalleerders leren taal door in leeftijd van 25 tot 55 jaar niet een taal bezig te zijn en daar feedback op te en dit waren de door mij geformuleerde krijgen niet door het taalsysteem van naadje tot doelstellingen van de module de student neemt draadje uitgelegd te krijgen p 283 kennis van de eindtermen voor het schrijven hoewel ik terdege besef dat taal leren in dit vaardigheidsonderwijs in de bovenbouw heeft geval slaat op taalverwerving heb ik de vrijheid 20021 in moer 20 genomen het begrip taakgericht onderwijs wat aspecten van schrijfonderwijs aan bod te verruimen onderwijs dat is opgehangen aan het verhaal bevat een dilemma of een conflict een opdracht die de totale cursus inhoud op didactisch gebied werkwijze en toetsing overkoepelt het verhaal is duidelijk een verhaal en een mijn tweede uitgangspunt het fictionele verhaal als zakelijke tekst leidraad voor de studieactiviteit als tanelijk inautief het verhaal leest als een trein maar wie de opening van de conferentie van het de personages komen tot leven schoolvak nederlands in 2001 heeft meege maakt de studenten mochten zelf een criterium toe begrijpt misschien wat ik bedoel daar traden voegen en een criterium dubbel laten mee achtereenvolgens asvee sprekers op die beiden als thema tellen hadden de invloed van de taal op de cultuur de eerste hield een gestructureerd zakelijk betoog waarvan ik overigens waren er aan deze module ook een me op dit moment vrijwel niets meer kan herinneren aantal bijeenkomsten verbonden waarin we de tweede een bekende nederlandse auteur vertelde doelstellingen van schrijfonderwijs besproken een verhaal over hetzelfde thema ik zou dat bijna hebben leergangen doorgelicht en de woordelijk na kunnen vertellen en kan dat beoordelingsproblematiek beschouwd waarschijnlijk over een jaar nog de komst van van de karbar ge nbo k verder wilde ik dat het verhaal geschreven werd door twee schrijvers in co auteurschap dat het door lasij gezet en verhaalbegin motiveerde ik als volgt het verhaal wordt geschreven door tweetallen dit om elkaar tot ze heet toch niet echt van de karbar genbok steun te zijn rasaar ook om de uitwisseling van volgens mij wel vat een naaias he klinkt als ideeën en de discussie te stimuleren hoe je dat een bedrijfsongeval doet moet je zelf uitniaken je kunt allebei delen datje daarmee dan nederlands gaat studeren schrijven en die aan elkaar passen je kunt ook meer iets voor de slagervakschool ieder een versie schrijven en die in elkaar passen sander beus en rolf vechter zitten aan een ik stel me voor dat je wekelijks een stuk schrijft tafeltje apart in de personeelskamer van het van en dat aan elkaar voorlegt maar als je liever den boomcollege ze praten eigenlijk zelden of onder grote tijdsdruk

werkt moet dat ook nooit net elkaar hoewel ze beiden deel kunnen voor overleg over het verhaal zal in de uitmaken van de sectie nederlands een vrolijke bijeenkomsten tijd worden ingeruimd club volgens kolf een stelletje sikkeneuren in ieder schrijft tot slot een verantwoording van de de ogen van sander werkwijze welke problemen heb je het hoofd ze zitten bij elkaar omdat ze wachten op jan geboden welke ideeën heb je wel of niet jaap zwart rector van het van den boom die ze kunnen verwerken over welke zaken ontstond vanmorgen heeft gevraagd even bij hem langs te discussie wat vind je van het resultaat wat vind komen meteen na de grote pauze een hoogst je van deze werkwijze ongebruikelijk verzoek vindt vechter maar hij oervang verhaal minimaal 3500 woorden meer vermoedt dat het te maken zal hebben niet de mag ook maar een roman moet toch vermeden vacature in de sectie waar zwart met heel veel worden verantwoording ongeveer 1000 moeite een kandidaat voor heeft gevonden een woorden mevrouw van de karbargenbok de verhalen worden beoordeeld door de docent ik had havo 4 vanochtend beet vertelt beus en een tweetal studenten op basis van de het ging over opdrukken die knaap van volgende criteria die op een vierpuntsschaal henken beweerde dat hij zich vijftig keer kou gewaardeerd worden opdrukken en daarbij iedere keer in zijn handen het verhaal geeft een actuele visie op klappen allemaal vanwege die meiden achter schrijfonderwijs hem natuurlijk het verhaal geeft een actuele visie op de ik zei dat ik me wel twee a driehonderd keer tweede fase kou opdrukken zulke ogen jongen in het verhaal komen de belangrijkste wedje meneer 200 2 1 m o e r 2i meteen op ingegaan zeker den boom dit jaar hadden ze voor het eerst de nee ik heb me twee keer opgedrukt en ben regionale omroep gehaald bleek het winnende weer gaan zitten ik zei toch twee a driehonderd gedicht plagiaat ingezonden brieven een groot keer twee a driehonderd weet je wel stuk in de krant waar hij sprekend was opge sander beus leunt vergenoegd naar achter vord en een foto erbij van natuurlijk weer dat lachen zeker kunstwerk bij de hoofdingang ging wel he vechter je wordt omgeroepen ga weg ik heb niks gehoord er wordt hier op dat moment steekt fan jaap zwart zijn trouwens nooit iemand omgeroepen hoofd om de deur nu wel gentlemen mag ik u bidden nou ze roepen dan nog maar een keer om waar blijft jan jaap toch wolff en deke n rom a n c e s en nog veel meteen na de pauze zaidie ik heb hem de hele mee r ochtend niet meer gezien de zeven verhalen die op dit verhaalbegin of zou jan jaap ons over het pta willen volgen variëren van 3500 tot ruim 7000 spreken probeert vechter woorden een verhaal is gegoten in de vorm van voorzichtig want beus is vorige week boos een brievenroman in dit geval e mailroman a weggelopen uit het sectieoverleg niet voor de la wolff en deken waar de opdracht schrijven eerste keer in feite schieten ze niks op met dat in tweetallen zich uitstekend voor leent in ieder pta het studiehuis staat op instorten beweert verhaal wordt in overeenstemming met de beus ook vanmorgen had hij een artikel bij opdracht een poging gedaan een visie op zich waaruit hij in de kleine pauze niet lijzige actueel schrijfonderwijs te geven schokkend onderkoelde stem stukken had zitten voorlezen wordt die visie nergens een relatie met de vechter zat toen bijna aan de andere kant van de praktisch is duidelijk aanwezig het schrijfproces personeelskamer maar kon hem woord voor komt aan de orde met zijn schrijfrondes woord verstaan studiehuis levert on-

nozelen leerlingcommentaar en revisies en uiteraard zonder inzicht door gert jan windhorst met wordt de computer als heilbrenger bezongen hem heb ik nog op het prisma college gestaan maar boven alles uit klinken klachten over de of hoe heet dat tegenwoordig het groene hart werkdruk die alsmaar toeneemt college ze verzinnen toch wat net nu het er is veel overeenstemming in de typering van groene hart volgebouwd wordt moet je de hoofdpersonages in zes van de verhalen is luisteren ik heb het idee dat liet tweede sander beus een oudere bezadigde docent wars faseondenvijs van leerlingen papegaaien maakt van veranderen en kolf vechter jong en vol de leerling praat na maar blijft verstoken van dadendrang in een verhaal spelen ze in feite niet essentiële kennis omdat hij de echte gids uit het de hoofdrol en zijn hun karakters ook niet zo oog verloren is nou dat roep ik de hele tijd uitgesproken tegengesteld dat verhaal gaat over al de emancipatieperikelen van een marokkaans meisje in nederland ben je gek vechter het gaat niet over het pta de figuur van de karbargenbok wordt op het gaat vast over die leerling van je spencer verschillende manieren uitgewerkt in een paar dingetjes die dat gedicht had gejat op de dag van verhalen blijft het iemand over wie alleen de poezie gesproken wordt of die in de laatste zin ten dat is niet een sisser afgelopen slotte de kamer betreedt als degene op wie alle hij heeft wel mooi de krant gehaald en jij ook hoop voor het onderwijs gevestigd wordt in mag ik even citeren de heer vechter gaf toe dat bijna alle verhalen is er sprake van een het een trieste situatie was hou toch op niet amoureuze verhouding van van de karbargen die onzin van poeziemanifestaties we maken bok net beus of vechter of beiden in een ons als van den boom al belachelijk genoeg met verhaal wordt gerefereerd aan de roman bint van dat kunstwerk bij de hoofdingang bordewijk waarin inderdaad ook een van de kolf vechter is pijnlijk getroffen al jaren karbargenbok figureert organiseert hij de dag van de poezie op het van 2002 1 moer 22 ter illustratie een paar slotpassages u it enkele hieronder volgen opmerkingen van de verholen studenten uit hun verantwoording ik geef ze zonder commentaar weer gerangschikt per precies zo ging het nu met brenda van de thema karbargenbok alleen had hij het gevoel dat de energie die ze uitstraalde positief was en hem 7iveetalle n veel goeds zou brengen eindelijk iemand die nee durfde zeggen tegen sander en zijn ik heb natuurlijk zoals zoveel docenten neder vastgeroeste ideeën eindelijk iemand die het lands leerlingen wel eens in groepjes een verhaal onderwijs zag als een uitdaging misschien zou laten schrijven ieder begint een verhaal en na het vak nederlands nu eindelijk leuk worden op vijf minuten geef je je papier door maar deze het van den boomcollege hij stond op om een opdracht heeft me wel gemotiveerd het kopje koffie te halen schrijven in tweetallen ook eens serieus in de klas te gaan proberen eline zou dan zeggen dat ze vreselijk trots was op hayet omdat ze gedurfd had dit te schrijven de mij toegewezen partner bruste van creati en dat het natuurlijk bij lange na nog niet viteit ik ontdekte bij mezelf dat ik dan de beantwoordde aan de criteria voor een betoog neiging heb om veel aan die ander over te laten en dan zouden ze nog lang discussieren over wat dan wel de criteria zijn van een zuiver betoog eigenlijk had ik toen ik eenmaal begonnen was niet schrijven het verhaal liever alleen ik dank heus alias wolff voor het meewerken geschreven ik vond het soms jammer dat er aan dit verhaal over een proces

het schrijven van door de bijdrage van de schrijfpartner een verhaal over schrijfonderwijs schrijven is andere wending in het verhaal kwam leren en dus heb ik hier ook veel van geleerd ik kan nu na 3470 woorden afsluiten geen woord je leert zo op een heel andere manier met te veel met een zin die mijn e mailpartn- er beus schrijven bezig te zijn je moet namelijk als niet alias wolff zeer zeker zal bevallen startende op een voor jou niet natuurlijke sluit de tekst zo leuk mogelijk af in zeventien manier schrijven daardoor was ik veel bewuster lettergrepen aan het schrijven uit de ve rantwoordin g van de stude nte n van het schrijven in tweet- allen heb ik geleerd men kreeg van mij de volgende vragen als dat je eigen stijl ni- et zaligmakend is het is kapstok voor de verantwoording moeilijk om je eigen woor- den vervangen te zien wat heb je geleerd van het schrijven in door de woorden van een ander maar ik heb tweeta llen geleerd dat wat een ander aan ideeën heeft soms wat heb je geleerd van reviseren heb je dat beter kan zijn dan wat jezelf be- dacht had eigenlijk gedaan wat heb je geleerd over tekstsoorten reviseren wat heb je geleerd van commentaar geven wat heb je geleerd van commentaar krijgen ik denk namelijk dat laten herschrijven de enige tegen welke schrijfproblemen blokkades manier is waarop leerlingen zich verant ben je aangelopen woordelijk gaan voelen voor hun schrijf hoe heb je die opgelost producten alsje een tekst steeds opnieuw moet welke literatuur heb je gelezen bekijken en daarbij ook de mening van anderen wat was daarin voor jouw verhaal hoort verdiep je je echt in het schrijfproces belangrijk welke praktijkervaringen collega s bijvoor toch vond ik dat reviseren heel leerzaam beeld heb je in je verhaal gebruikt misschien wel het leerzaamst omdat je dan weer wat vind je van deze verhaal schrijfo opdracht eens gaat kijken naar je eigen stijl van schrijven en de mindere kanten ervan zo ben ik niet ooz i moer 23 altijd even origineel met toevoegingen als zoeken en in ieder geval een voorzichtig begin verstrooid verbouwereerd verrast te maken met het becommentarieren van elkaars werk reviseren gaat verder dan verbeteren of te zeggen o ja en ik ga verder tot de orde van de wel is het zo dat ik bij mezelf merk dat ik dag nee je bent intensiever bezig niet de tekst zorgvuldiger werk als het werk wordt bekeken want de feedback die je krijgt verwerk je zo door een medestudent dan als het beoordeeld goed mogelijk wordt door een docent misschien heb ik het geaccepteerd dat een docent vanuit zijn of haar commentaar meer weten mij op fouten mag wijzen en vind ik dat ik toch minstens even goed moet zijn als die volgeschreven blaadjes kregen we terug niet een medestudent dus die mag mij dan niet op erboven een cijfer en eronder meestal goed ga fouten kunnen betrappen zo door of let op alinea s opmerkingen waar je eigenlijk niets mee deed zolang het cijfer zin van de opdrach t voldoende was al met al kan ik zeg- gen dat ik deze commentaar geven en krijgen was eigenlijk een schrijfo opdracht leuk en zinvol vond je leert gezellig elkaar ideeën aan de hand doen opnieuw je ei- gen plus en niinpunten bij dingen als overleggen reviseren commentaar geven en het geven van commentaar moetje voorzichtig krijgen het mooiste is echter te merken dat je doen het gaat vooral om opbouwende kritiek in sommige dingen ge- groeid bent zoals ik maar juist omdat je zelf kritiek krijgt werk je gegroeid ben in het verdedigen van mijn eigen nauwkeuriger i n de klas hebben leerlingen werk nooit moeite niet het krijgen of leveren van commentaar als je ze maar duidelijk

kunt het samen werken aan een opdracht vond ik maken dat het hier gaat om een leerproces heel spannend omdat je ook eens het denk proces van anderen kunt bekijken het zelf snerkte ik dat ik het moeilijk vond om gevaar van deze opdracht vind ik dat als je niet commentaar te geven ik voel me altijd wat iemand moet schrijven die je helemaal niets geremd bij gelijkwaardigen leerlingen com zegt je toch een behoorlijk obstakel zult moeten mentaar geven is geen probleem zij moeten het overwinnen je hebt immers te maken met nog leren ik kan altijd wel tips geven bij gevormde volwassen mensen en die zijn dan volwassenen zeker als die volwassenen in het nog leraar ook als je begrijpt wat ik bedoel onderwijs zitten vind ik dat moeilijker de opdracht vond ik zinvol ik heb nagedacht wat ik ervan geleerd heb is dat het soms heel over het schrijfonderwijs in de tweede fase en moeilijk is je kritiek te onderbouwen af en toe dat gesteund door artikelen colleges en was er een pittig meningsverschil maar door uit gesprekken en door de verhaalvorm werd me te leggen wat je bedoelde kwamen we in bijna duidelijk dat er meer is dan alleen zakelijk alle gevallen tot elkaar schrijven en dat verhaal moeten we niet laten vallen maar op de een of andere manier zoals ik al zei is het erg belangrijk om com vasthouden als ik zie hoe brugklassers en mentaar te durven geven ik vind mijn thousiast creatief schrijven in stappen en elkaar schrijfpartner erg aardig en af en toe was ik wel na iedere stap becommentarieren tot het eind bang om hem te kwetsen ik denk dat product er is is het doodzonde het creatieve te commentaar geven en krijgen gebaseerd is op laten doodbloeden in-casseringsvermogen en respect wat ik me voortdurend heb afgevraagd is dit voor volgend jaar heb ik me voorgenomen zou ik zelf een betoog en een beschouwing meer met leerlingen de computerruimte op te kunnen schrijven zou ik vervolgens het le f 2002 1 moer 24 hebben die als voorbeeld aan mijn leerlingen facetten van het schrijfproces in de bovenbouw voor te leggen uh nee ik ben ervan moeten doordenken dat wil zeggen minimaal overtuigd dat het me veel moeite zou kosten een van ieder tweetal studenten inderdaad wat eisen we in hemelsnaam van leerlingen als werken in tweetallen bood de mogelijkheid tot docenten het al moeilijk vinden overleg en wederzijdse inspiratie maar ook tot ontwijkende manoeuvres natuurlijk hebben we ons verdiept in de waar de studenten naar eigen zeggen het meest literatuur over schrijfvaardigheidsonderwijs van hebben geleerd is aan den lijve te ervaren maar het meest leerzaam was toch waar ik eerst wat w ij onderwijsgevend van onze leerlingen zo bang voor was nadenken over begrippen als eisen ook de beoordeling door en van vorm perspectief en stijl medestudenten leverde sommigen een onver wacht inzicht voor een medestudent wil je het de opdracht was leuk en leerzaam je leerde gewoon beter doen eens goed over het schrijfonderwijs na te waar ik het meest over te spreken ben is het denken en dat in een vorm te gieten die nu op verhaal karakter van de opdracht en daardoor school bijna niet meer gebruikt wordt zulk van de cursus niet alleen de verhalen ook de soort opdrachten waar veel fantasie voor nodig cursus liep van meet af aan als een trein door de is werden bij ons op school altijd overgeslagen schwing en de prikkel die de opdracht bij alle studenten teweegbracht leraren nederlands om eerlijk te zijn was ik in eerste instantie niet studenten nederlands vinden schrijven leuk en echt enthousiast toen we de opdracht kregen een verhaal schrijven het

leukst getuige ook om in tweetallen een verhaal met daarin een het volgende citaat uit een verantwoording visie op het schrijfonderwijs te schrijven ik waarmee ik dit artikel wil afsluiten vind het een beetje een goedkope verschuiving ik heb met veel plezier aan de opdracht van de leerfunctie van het onderwijs de docent gewerkt het is lang geleden dat er een beroep schuift de verantwoordelijkheid van het werd gedaan op mijn creativiteit nu ik dit zo aanbieden van leerstof min of meer naar de schrijf vraag ik me af waarom we eigenlijk de student creatieve schrijfoopdracht he verhaal hebben geschrappt uit het examenprogramma tot slo t een opmerking zoals onmiddellijk hierboven aan dit experimentele stukje onderwijs werd genoemd is waar je rekening mee houdt als je meegedaan door overweegt af te wijken van gebaande berenice a4uller jopie smits jessica aliaduro trix onderwijspaden dergelijke opmerkingen zijn in hermsen jose van den elzen mieke deckwitz cees feite ook waar je bang voor bent als je onderwijs van boort edith csikos jolnnrln scliffigers caroline probeert vorm te geven zijn misschien zelfs wel herbcmnns ferry cieprnns marije visser en een hinderpaal voor onderwijsvernieuwing karin voskuil toch heb ik een heel positief gevoel overge de auteur dankt here voor hun inzet cri hun houden aan dit kleine experiinent weliswaar heb bereidheid hem te laten citeren uit luire werk ik niet liet idee dat de student van het schrijfonderwijs nu veel beter op de hoogte is literatuur dan hij bij een traditionele invulling van de van den branden en kuiken taakgericht cursus geweest zou zijn hij is er ook niet minder taalonderwijs een nieuw geluid in moer van op de hoogte in ieder geval heeft hij alle 1997 6 zooz i moer 25